

Joanna Janik

AKTYWNOŚĆ LUDZI STARYCH W UNIWERSYTECIE TRZECIEGO WIEKU W OPOLU

Współcześnie zwiększa się liczba ludzi starych. Demograficzne starzenie się społeczeństwa stało się symbolem XX wieku, a rok 1999 został ogłoszony przez ONZ Rokiem Osób Starszych. W 1993 roku emeryci i renciści stanowili 22,7% ogółu społeczeństwa, a w 1996 roku już 23,8%¹. Świat się starzeje, a przyrost naturalny w wielu krajach jest ujemny.

Istnieje potrzeba powstawania instytucji, które służyłyby pomocą i wsparciem ludziom starym. Taką instytucją jest Uniwersytet Trzeciego Wieku (UTW), który rozbudza aktywność, rozwija człowieka starego, uaktywnia i wzbogaca go duchowo. Pomaga także rozwiązywać problemy związane z wiekiem poprodukcyjnym oraz pozwala przeżyć starość godnie i radośnie, a nie w odizolowaniu od rodziny, ludzi i świata. UTW uczy nawiązywania kontaktów z ludźmi młodymi, szukania wspólnej płaszczyzny porozumienia. Instytucja ta jest niejednokrotnie środkiem na samotność ludzi starszych, w której bez względu na wykształcenie mogą się oni rozwijać i uaktywniać. Rozwój ten może przebiegać na wielu płaszczyznach:

- 1) w sferze intelektualnej;
- 2) w sferze emocjonalnej (w kierunku uczuć wyższych);
- 3) w sferze stopnia udziału świadomości w działaniu (wzrost ilości wiedzy fachowej, wzrost znajomości świata i ludzi);
- 4) w sferze potrzeb (zmiany ważności i sposobów zaspokajania) – na pierwszy plan wysuwają się potrzeby duchowe człowieka, nie biologiczne. Istotne jest przeczytanie dobrej książki, pójście do kina, teatru;
- 5) w sferze stabilizacji systemu wartości;
- 6) w sferze uspołecznienia;
- 7) w sferze moralnej, jako rozwój sumienia;
- 8) w sferze myślenia refleksyjnego;
- 9) w sferze religii².

¹ E. Trafiałek, *Człowiek starszy w Polsce w latach 1994-1997. W świetle analiz statystycznych i sondaży społecznych*, Katowice 1998, s. 12.

² Z. Pietrasfriski, *Rozwój człowieka dorosłego*, Warszawa 1990, s. 31.

Jak z powyższego wynika, jest wiele dziedzin, obszarów i płaszczyzn potencjalnego rozwoju człowieka dorosłego. Czynnikiem korzystnym wpływającym dodatnio na rozwój człowieka są: ogólny wzrost wykształcenia; automatyzacja czynności mechanicznych, a co za tym idzie, wzrost czasu wolnego; dobrobyt oraz większy dostęp do instytucji oświaty dorosłych³.

UTW ma swoje określone cele, do których dąży. Jednym z nich jest aktywizacja intelektualna, fizyczna i psychiczna ludzi starszych⁴. Aktywność ruchowa, warunek zachowania sprawności fizycznej i zdrowia, oraz aktywność intelektualna stanowią istotną wartość dla człowieka w każdym okresie jego życia.

UTW w Opolu powstał w 1977 roku. W Polsce starsze są tylko uniwersytety we Wrocławiu i Warszawie. Patronat nad uczelnią sprawuje Uniwersytet Opolski, a nadzór metodyczny Polskie Towarzystwo Gerontologiczne. Funkcje dziekana pełni oddelegowany pracownik MOPS. Wykładowcami są: pracownicy uniwersytetu, członkowie TWP, Instytutu Śląskiego, lekarze, pracownicy muzeum, a także sami słuchacze. Uniwersytet proponuje słuchaczom wykłady, zajęcia w grupach i sekcjach, wyjęcia do kina, teatru, wycieczki.

Przedmiotem przeprowadzonych badań była aktywność ludzi starszych w UTW w Opolu rysująca się na podstawie opinii i poglądów badanej grupy, a celem próba wykrycia zależności dotyczących wpływu wieku, wykształcenia, płci, sytuacji finansowej na aktywność fizyczną, intelektualną i społeczną ludzi starszych oraz analiza czynników warunkujących uczestnictwo tych ludzi w zajęciach organizowanych przez UTW.

Przy zbieraniu materiału badawczego wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Do przeprowadzenia badań wybrano ankietę oraz posłużono się dodatkową techniką wywiadu i obserwacji uczestniczącej, częściowej. Kwestionariusz ankiety zawierał pytania zamknięte, półotwarte i otwarte, umożliwiające udzielanie swobodnych odpowiedzi. Ankieta składała się z pytań dotyczących aktywności kulturalnej, intelektualnej, społecznej, fizycznej ludzi starszych oraz tego, co skłoniło ich do wzięcia udziału w zajęciach organizowanych przez UTW.

Wyniki badań

W roku akademickim 1998/99 studiujących na UTW w Opolu było ponad 200 osób, a ich liczba stale wzrasta. Najmłodsi słuchacze mają pięćdziesiąt lat, a najstarsi ponad osiemdziesiąt. Najwięcej jest emerytowanych nauczycieli i urzędników, ale są i lekarze, były ekspedientki i gospodynie domowe. Także wykształcenie studentów jest zróżnicowane. Na 50 badanych siedem osób posia-

³ Z. Pietrasifski, *op. cit.*, s. 66.

⁴ K. Kieracifiska-Wacko, *UTW a potrzeby emocjonalne ludzi starszych*, „Polityka Społeczna” 1990, nr 11-12, s. 11.

da wykształcenie wyższe, trzydzieści sześć średnie, sześć zawodowe i jedna podstawowe. Zatem wśród słuchaczy przeważają osoby z wykształceniem średnim. Jest wśród nich tylko trzech mężczyzn, dwóch z nich ma wykształcenie wyższe, jeden średnie. O małej liczbie mężczyzn uczestniczących w zajęciach UTW świadczyć może to, że panowie albo lepiej sobie radzą z problemami życia na emeryturze niż panie, albo są mniej aktywni i bardziej zamknięci w sobie:

Jedną z form aktywności studentów UTW jest aktywność fizyczna. Jest ona niezbędna dla utrzymania nie tylko dobrego stanu zdrowia, ale i radości, pogody ducha, witalności, a także sprawności intelektualnej. Sekcja zdrowia odbywa zajęcia na sali gimnastycznej Uniwersytetu Opolskiego. Studenci mogą również korzystać z siłowni. Na pięćdziesiąt ankietowanych osób w sekcji zdrowia uczestniczy dwadzieścia sześć. Osoby, które nie biorą udziału w tych zajęciach, za główny powód podawały trudności w poruszaniu się. Najbardziej popularną dziedziną sportu wśród słuchaczy UTW w Opolu jest gimnastyka. Część ankietowanych gimnastkuje się w grupie, na zajęciach sekcji zdrowia, gdyż łatwiej jest im się wtedy zmobilizować. Poza nimi istnieje dość duża grupa ludzi ćwiczących w domu. Na trzysta osób starszych w przedziale wiekowym od 71 do 80 lat gimnastkuje się dziesięć osób, z dwudziestu siedmiu osób między 61-70 rokiem życia ćwiczy dwadzieścia jeden, a na dziesięć w przedziale wiekowym od 50 do 60 lat wykonuje tę czynność dziewięć osób. Ankietowani poza gimnastyką lubią także jeździć na rowerze, spacerować, pływać, jeździć na łyżwach, grać w siatkówkę i biegać. Wiek nie determinuje aktywności fizycznej człowieka.

T a b e l a 1. Aktywność fizyczna badanych

Formy aktywności fizycznej	Wiek		
	50-60	61-70	71-80
Biegł	-	-	1
Jazda na rowerze	2	7	3
Gimnastyka	9	21	10
Pływanie	2	-	-
Spacer	1	6	9
Jazda na łyżwach	1	-	-
Siatkówka	1	3	-

Z aktywnością fizyczną związana jest aktywność intelektualna. Dobry stan zdrowia warunkuje sprawność umysłową. Zajęcia na UTW pomagają w utrzymaniu sprawności umysłowej i pobudzają aktywność intelektualną studentów.

Co roku kierownicy MOPS rozdają słuchaczom ankiety, w których piszą oni, jakie wykłady i seminaria interesują ich najbardziej. Do tych oczekiwań dostosowany jest plan zajęć. W ciągu ostatnich lat najwięcej wykładów wygłoszono

z dziedziny gerontologii i medycyny ogólnej, geografii świata, historii Polski, historii literatury i sztuki. Wykłady kończą się pytaniami słuchaczy do wykładowców, wynikającymi z nurtujących ich problemów łączących się z przedstawionym wcześniej tematem. Zdarza się, że studenci sami występują w roli wykładowcy. Poza wykładami UTW oferuje słuchaczom uczestnictwo w sekcjach języka niemieckiego i literackiej. Koło języka niemieckiego jest podzielone na dwie grupy: dla początkujących i zaawansowanych. Należy do niej najwięcej słuchaczy UTW, ponad czterdzieści osób. Powody tak liczego uczestnictwa w sekcji językowej są różne: jedni uczą się dla przyjemności, rozrywki, drudzy by nie dopuścić do ośpienia umysłu, jeszcze inni dlatego, że mają rodzinę lub znajomych w Niemczech. Wszystkie jednak osoby, które przychodzą na zajęcia tej sekcji, starają się czegoś nauczyć, by osiągnąć dobre rezultaty. Na zajęciach bardzo chętnie zabierają głos, jeśli coś jest dla nich niejasne, niezrozumiałe, proszą o dokładniejsze wyjaśnienie.

Nieco mniej słuchaczy uczestniczy w sekcji literackiej. Przychodzą tutaj tylko osoby zainteresowane, zafascynowane tą dziedziną sztuki. W tej sekcji studenci nie uczą się już tak jak na zajęciach języka niemieckiego, ale dyskutują na temat literatury, dokonują analizy wierszy. Nie wszyscy jednak poprzestają na dyskusowaniu i analizowaniu twórczości wybitnych poetów, niektórzy sami piszą wiersze, które później czytają na spotkaniach i dzielą się swoimi spostrzeżeniami z innymi.

Kolejną czynnością, która wspomaga rozwój umysłowy, jest czytelnictwo. Książki czytają słuchacze niezależnie od wieku, z tą jednak różnicą, że jedni robią to systematycznie, a inni rzadziej. Głównym powodem rzadkiego czytania książek jest charakterystyczna dla wieku podeszłego choroba oczu. Jednak na pięćdziesięciu ankietowanych trzydzieści sześć osób czyta książki systematycznie, a tylko czternaście osób robi to rzadko. Biorąc pod uwagę wykształcenie badanych, na śladem osób z wykształceniem wyższym systematycznie czyta książki pięć, na trzydzieści sześć z wykształceniem średnim systematycznie sięga po książkę dwadzieścia pięć, a z wykształceniem zawodowym na sześć osób systematyczność w tej dziedzinie wykazuje pięć. Osoba z podstawowym wykształceniem również robi to systematycznie. Wykształcenie nie warunkuje zasadniczo jakości czytanych książek. Najczęściej czytany gatunkiem jest klasyka polska. Ankietowani z wyższym wykształceniem sięgają po książki autobiograficzne, beletrystyczne, obyczajowe, historyczne, psychologiczne związane z wiekiem starczym, popularyzatorskie, zielarskie. Lubią czytać także poezję. Respondenci z wykształceniem zawodowym wymieniali pozycje książkowe nie mniej wartościowe niż osoby z wykształceniem wyższym. Preferują oni książki przyrodnicze, historyczne, biograficzne, literaturę polską i zagraniczną, a także książki religijne, psychologiczne i beletrystyczne. Tematyka książek czytanych przez osoby z pod-

stawowym i średnim wykształceniem pokrywa się z tematyką pozycji czytanych przez osoby z wykształceniem wyższym i zawodowym.

Słuchacze UTW czytają także codzienną prasę, czasopisma, z których dowiadują się o tym, co dzieje się na świecie i w kraju. Badania wykazały, że ankietowani sięgają zarówno po czasopisma wartościowe, jak i prasę popularną. Można tu zauważyć wpływ wykształcenia na czytane czasopisma. Osoby z wyższym wykształceniem czytają „Przekrój”, „Wprost”, „Nową Trybunę Opolską”, „Tygodnik Kulturalny”, natomiast osoby z zawodowym wykształceniem sięgają częściej po „Tinę”, „Naj”, „Życie na gorąco”. Badani słuchacze UTW czytają też czasopisma dotyczące tego, jak dbać o siebie, o swój wygląd zewnętrzny, jak dobrze prowadzić gospodarstwo domowe – w tym celu czytają „Twój Styl”, „Przyjaciółkę”, „Poradnik Domowy”. Natomiast miłośnicy ogrodów i działek zaglądają do „Działkowca”.

Biorąc pod uwagę oglądanie telewizji jako drugą ulubioną formę spędzania czasu wolnego ludzi starszych na emeryturze, można wskazać, że wykształcenie nie warunkuje tej czynności. Wszyscy badani słuchacze UTW w Opolu oglądają telewizję, gdyż jest to ważne źródło informacji o tym, co się dzieje w kraju i zagranicą. Repertuar oglądanych filmów różni się w zależności od wykształcenia. Osoby z wyższym wykształceniem preferują filmy określane jako dobre, wartościowe, natomiast osoby ze średnim wykształceniem seriale, takie jak: *Moda na sukces*, *Doktor Quinn*. Mało filmów oglądają osoby z zawodowym i podstawowym wykształceniem. Najczęściej oglądanymi programami w telewizji są programy informacyjne: *Wiadomości*, *Panorama*, *Teleekspres*, *W centrum uwagi*, *7 dni świata*, a więc programy dotyczące życia politycznego i gospodarczego kraju, następnie filmy przyrodnicze (*Zwierzęta świata*, *Z kamerą wśród zwierząt*), filmy podróżnicze, programy rozrywkowe, teleturnieje (*Wielka Gra*, *Milard w rozumie*, *Familiada*). Dużym zainteresowaniem wśród respondentów cieszą się także programy publicystyczne, filmy dokumentalne, reportaże, programy dotyczące ochrony zdrowia oraz magazyny katolickie. Słuchacze UTW w Opolu oglądają również audycje poranne *Kawa czy herbata*, słuchają muzyki poważnej, oglądają programy w języku niemieckim i programy dotyczące poprawnej wymowy i pisowni języka polskiego np. *Ojczyzna Polszczyzna* profesora Miodka. Osoby z wyższym wykształceniem oglądają teatr telewizji i program o tematyce teatralnej. Większość ankietowanych lubi oglądać także programy rozrywkowe, satyryczne, występy kabaretów, a więc programy, które odprężają i relaksują.

Wpływ wykształcenia widoczny jest także przy czynności rozwiązywania krzyżówek. Rozwiązują je tylko osoby z wyższym i średnim wykształceniem, gdyż w tej dziedzinie wymagana jest już pewna wiedza, której nie posiadają osoby z wykształceniem zawodowym i podstawowym.

Studenci UTW udzielają się również społecznie. Stereotypowy podział ról kobiecych i męskich uniemożliwiał niegdyś aktywność społeczną kobiet. To mężczyzna z reguły przebywał poza domem, a kobieta zajmowała się gospodarstwem domowym i wychowaniem dzieci. Emancypacja kobiet zmieniła ten stereotyp. Obecnie kobiety zajmują wysokie stanowiska społeczne, są premierami rządów, ambasadorami, działają w różnych organizacjach na rzecz poprawy życia kobiet. Badania prowadzone w UTW w Opolu potwierdzają aktywność społeczną kobiet. Wynika z nich, że na 47 badanych kobiet 32 są aktywne społecznie, a na trzech mężczyzn aktywność tę wykazuje dwóch panów. Mężczyźni są członkami Koła Kombatantów, Towarzystwa Turystycznego i Samopomocy Chłopskiej. Najwięcej kobiet, bo aż 16 należy do Ligi Kobiet. Inne organizacje cieszące się dużą popularnością wśród słuchaczek UTW to Związek Rencistów i Emerytów, Klub Seniora, Klub Inteligencji Katolickiej, Związek Nauczycielstwa Polskiego, NSZZ „Solidarność”, PSS Społem i Koło Miłośników Tarnopola. Poza tą przynależnością organizacyjną jedna ze słuchaczek jest radną, a trzy panie działają w zarządzie UTW w Opolu.

Jak widać z przedstawionych badań, zarówno mężczyźni, jak i kobiety udzielają się społecznie. Płeć nie determinuje tej aktywności, a nawet przeciwnie sądzi się, że kobiety są skuteczniejsze i wytrwalsze w dążeniu do celu. Słuchaczki UTW biorą również udział w różnych konkursach, spotkaniach organizowanych przez zarząd UTW w Opolu. Na 50 badanych osób w takich imprezach uczestniczą 34 osoby, w tym jeden mężczyzna na trzech badanych. Są to konkursy stroików świątecznych, pisanek, haftów. Ponadto uczestniczą oni czynnie w organizowanych spotkaniach z pisarzami, malarzami, wybitnymi osobistościami, w spotkaniach opłatkowych, w balach karnawałowych, w spotkaniach organizowanych z okazji rozpoczęcia i zakończenia roku akademickiego, a także w imprezach okolicznościowych z okazji Dnia Kobiet i Dnia Seniora.

Osoby starsze prócz aktywności intelektualnej, fizycznej i społecznej wykazują aktywność kulturalną. Na pytanie „Czy korzysta Pan/i z imprez kulturalnych i działalności Domu Kultury?”, na 50 osób „tak” odpowiedziało 13, „raczej tak” – 4, „trudno mi powiedzieć” – 1, „raczej nie” – 14 i „nie” – 18 osób. Aktywność kulturalną wykazują w większości osoby ze średnim i wyższym wykształceniem. Chodzą one na przedstawienia teatralne, seanse filmowe, koncerty muzyki poważnej i rozrywkowej, wystawy malarskie i rzeźbiarskie oraz wieczorki literackie.

T a b e l a 2. Udział słuchaczy UTW w imprezach kulturalnych

Rodzaj imprezy kulturalnej	Wykształcenie			
	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe
Przedstawienia teatralne	–	1	12	4
Seanse filmowe	–	2	10	2
Koncerty muzyki poważnej	–	–	9	3
Koncerty muzyki współczesnej	–	2	10	–
Wystawy malarskie	–	–	4	–
Wieczorki literackie	–	1	5	1

Za główną przyczynę niebrania udziału w imprezach kulturalno-oświatowych osoby badane wskazywały: brak funduszy – zbyt wysokie ceny biletów, brak wolnego czasu spowodowany obowiązkami rodzinnymi, wychowywaniem i opiekowaniem się wnukami, pracami społecznymi, pomocą ludziom cierpiącym i potrzebującym, chorobę oraz różne dolegliwości wieku starczego. Część respondentów nie uczestniczy w imprezach kulturalnych, ponieważ w ich miejscu zamieszkania nie ma domu kultury, a najbliższy jest oddalony o kilka kilometrów, a także dlatego, że brak jest imprez dostosowanych do wieku tych ludzi. Innym często wskazywanym powodem jest nie wzbudzający ich zainteresowania repertuar kin, teatrów, muzeów oraz trudności w rozumieniu i dostosowaniu się do nowych kierunków w sztuce i nowego spojrzenia na kulturę. Jednak część słuchaczy UTW w Opolu jest aktywna kulturalnie i odwiedza systematycznie placówki kulturalno-oświatowe znajdujące się na terenie Opolą. Najczęściej osoby starsze korzystają z takich placówek, jak teatr, kino, filharmonia. W dalszej kolejności placówki odwiedzane przez ludzi starszych to biblioteka, Miejski Ośrodek Kultury, Klub Akademicki Uniwersytetu Opolskiego, Muzeum Śląska Opolskiego i Wsi Opolskiej oraz Dom Dziennego Pobytu.

Aktywność kulturalną różnicuje poziom wykształcenia. Osoby z zawodowym wykształceniem są mało aktywne w tej dziedzinie, nie czują potrzeby kontaktu ze sztuką. U nich potrzeby duchowe, potrzeby wyższego rzędu zostały ukształtowane dużo słabiej niż u osób z wykształceniem wyższym i średnim.

Ankietowani uczestniczą także w życiu kulturalnym i rozrywkowym organizowanym przez radę UTW w Opolu. Ich udział jest pełen zaangażowania emocjonalnego w to, co robią. Na 50 badanych osób w życiu UTW zaangażowanych jest 30; w większości są to osoby w przedziale wiekowym pomiędzy 61 a 80 rokiem życia, a więc te, które uczestniczą w wykładach UTW od co najmniej kilku lat. Nieco mniej osób starszych bierze udział w imprezach masowych, organizowanych na większą skalę. Główną tego przyczyną jest zły stan zdrowia. Ponadto słuchacze UTW uważają, że w Opolu brakuje takich instytucji, jak opera, operetka, teatr muzyczny. Brakuje im również dobrego kabaretu i baletu.

Przejawy aktywności w starszym wieku zależne są głównie od kondycji psychofizycznej, nie umniejszając jednak znaczenia innych czynników takich jak uwarunkowania społeczne, kulturowe, a także ekonomiczne. Środki finansowe, jakimi dysponują osoby niepracujące zawodowo, są zazwyczaj tak skromne, że z trudem można zaspokoić najbardziej podstawowe potrzeby. Wysiłki zmierzające do tego, aby nie pozostać całkowicie poza nawiasem życia społecznego, nie zawsze dają pozytywne efekty.

Badania przeprowadzone w UTW w Opolu wykazały, że większość słuchaczy legitymuje się sytuacją finansową przeciętną (aż 39 osób starszych na 50 badanych), tylko osiem osób ma sytuację materialną dobrą, a trzy osoby złą. Nikt z badanych nie wskazał, że jego sytuacja materialna jest bardzo dobra lub bardzo zła. Dobrą sytuację finansową mają osoby z wyższym i średnim wykształceniem, a złą również osoby z tym wykształceniem. Wykształcenie zatem nie determinuje wysokości zarobków. Zła sytuacja materialna ma niekorzystny wpływ na aktywność kulturalną ludzi starych. Osoby z przeciętną sytuacją materialną, tak jak i osoby ze złą sytuacją materialną – za główną przyczynę niebywania w placówkach kulturalno-oświatowych wskazywały brak pieniędzy. Natomiast ankietowani z dobrą sytuacją materialną jako przyczynę niebywania w takich placówkach podawali brak takich placówek, brak odpowiedniej reklamy z propozycją dla ludzi starszych oraz trudności w samodzielnym poruszaniu się.

To, że słuchacze UTW w Opolu zachowują jeszcze aktywność kulturalną, zawdzięczają zarządowi, który organizuje dla nich bezpłatne wyjścia do teatru, filharmonii, kina, muzeum. Sytuacja materialna determinuje także aktywność intelektualną. Ludzi starszych nie stać jest na kupowanie dobrych książek, czasopism, gdyż są zbyt drogie. Duża część badanych korzysta więc z bibliotek lub pożycza książki od znajomych.

O tym, że zła sytuacja materialna emerytów uniemożliwia im korzystanie z życia, w pełni może świadczyć fakt, że na 50 ankietowanych osób tylko 18 jeździ na wycieczki organizowane przez UTW. Respondenci, którzy twierdzą, że ich sytuacja materialna jest zła, w ogóle nie korzystają z wycieczek, ponieważ nie stać ich na takie wyjazdy. Wśród osób z przeciętną sytuacją materialną na wycieczki jeździ tylko 14 osób, a z dobrą tylko cztery. Nawet osoby z dobrą sytuacją materialną nie zawsze stać jest na wycieczki zagraniczne, jedynie na krajowe i to tylko gdzieś w pobliżu Opola.

Studia na UTW są zdobywaniem wiedzy dla siebie, rozrywką, pozyskiwaniem nowych przyjaciół. Są także sposobem na aktywną starość. Wyniki badań przeprowadzonych w UTW w Opolu na temat motywacji uczestnictwa w wykładach i prelekcjach wskazują, iż podstawowym motywem uczestniczenia ludzi starszych w zajęciach jest:

- 1) potrzeba afiliacji;
- 2) potrzeba poznawcza;

3) potrzeba kulturalnego i miłego spędzenia czasu wolnego.

Uczestnictwo w zajęciach powoduje, że ludzie starzy powiększają zakres swoich zainteresowań, są bardziej aktywni w życiu, wkładają więcej wysiłków w swój wygląd zewnętrzny, co czyni ich młodszymi i atrakcyjniejszymi.

Interesujące są również reakcje wykładowców, dla których kontakt ze słuchaczami UTW jest nowym rodzajem doświadczeń, których na ogół nie przeżywają w kontaktach ze studentami młodymi. Z przeprowadzonych wywiadów z osobami prowadzącymi wykłady w UTW w Opolu jednoznacznie wynika, że są oni bardzo zadowoleni, iż mogą spotykać się z tymi ludźmi. Słuchacze UTW postrzegają oni jako ludzi aktywnych intelektualnie, społecznie i kulturalnie, jako ludzi, którzy chcą swoją starość uczynić pogodną, radosną, szczęśliwą i zrobią wszystko, aby tak było. Biorąc pod uwagę możliwości uczenia się ludzi starych, wykładowcy z Uniwersytetu Opolskiego uważają, że na naukę nigdy nie jest za późno. Przykładem tego są słuchacze UTW i oni sami, gdyż do końca życia uczą się, prowadzą badania i zdobywają stopnie naukowe.

Podsumowując wyniki badań można stwierdzić, że słuchacze UTW w Opolu są ludźmi aktywnymi intelektualnie, społecznie, fizycznie i kulturalnie. Znaczna większość badanych posiada wykształcenie średnie. Nie jest ono czynnikiem determinującym aktywność ludzi starszych, jej stopień wśród słuchaczy z wyższym wykształceniem nie różni się zasadniczo od stopnia aktywności słuchaczy z zawodowym i średnim wykształceniem. Aktywność ich przebiega na jednakowym poziomie i nie można stwierdzić, że jest ona na najwyższym szczeblu. Nie wielki wpływ wykształcenia możemy zauważyć biorąc pod uwagę czytane czasopisma i aktywność kulturalną ludzi starych. Osoby z wyższym wykształceniem sięgają po prasę bardziej wartościową i częściej korzystają z ofert placówek kulturalno-oświatowych, natomiast osoby z zawodowym wykształceniem czytają czasopisma „lekkie”, dotyczące życia prywatnego osób publicznych, a ich udział jest znacznie większy w imprezach masowych.

Wiek nie warunkuje aktywności fizycznej i intelektualnej ludzi starych uczęszczających na zajęcia UTW. Najwięcej osób badanych jest w przedziale wiekowym od 61 do 70 roku życia. Ponad połowa ankietowanych uczestniczy w zajęciach sekcji zdrowia. Badania wykazały, że im słuchacz starszy, tym bardziej jest aktywny fizycznie. Najbardziej popularną dziedziną sportu w UTW w Opolu jest gimnastyka.

Biorąc pod uwagę aktywność społeczną badania wykazały, że nie tylko mężczyźni, ale również kobiety są członkami organizacji i stowarzyszeń. Są także zaangażowane w życie kulturalno-rozrywkowe UTW, biorą udział w różnych konkursach, spotkaniach, zabawach, organizują bezpłatne wyjścia do kina, teatru i filharmonii. Część z nich należy do chóru i kółka teatralnego.

Sytuacja materialna większości osób badanych jest przeciętna i dlatego nie pozwala im na pełne korzystanie z życia. Ich aktywność kulturalna i intelektualna

jest z tego powodu ograniczona. Nie chodzą oni do kina, teatru, filharmonii, opery tak często jak pragnęliby, rzadko jeżdżą na wycieczki, nie stać ich na kupno dobrej książki. Część ankietowanych szuka dodatkowej pracy, by dorobić do skromnej emerytury. Konieczna jest więc ze strony rządu szybka i pozytywna decyzja dotycząca rewaloryzacji rent i emerytur, tak by emeryci mogli po wielu latach pracy żyć na emeryturze godnie, mogąc korzystać z dóbr kultury.

W analizie czynników warunkujących uczestnictwo osób starszych w zajęciach UTW, na pierwsze miejsce wysuwa się potrzeba afiliacji, następnie potrzeba poznawcza oraz miłe i kulturalne spędzenie czasu wolnego. Z tego wynika, że większość badanych to osoby samotne, które szukają bratniej duszy, kogoś, z kim mogliby porozmawiać i zwierzyć się ze swoich trosk i przeżyć, a jednocześnie nauczyć się czegoś nowego. Zajęcia na UTW to także pewna forma kulturalnego spędzenia czasu wolnego ludzi starych. Studiujący w UTW są ludźmi wyjątkowymi, pogodnymi i zawsze uśmiechniętymi, otwartymi na zawieranie nowych znajomości oraz na problemy innych ludzi. Studia na UTW traktują poważnie, dlatego też chodzą regularnie na swoje wykłady. Cieszą się, że jest taka instytucja jak UTW, która pomaga im przeżyć starość godnie i rozwiązać szereg problemów związanych z okresem starzenia się. Uczestnictwo w zajęciach nauczyło ich być w życiu osobami aktywnymi, pełnymi inicjatywy, gdyż aktywność to recepta na starość radosną i szczęśliwą. Aktywność słuchaczy UTW w Opolu jest taka, na ile pozwala im wiek, zdrowie i sytuacja materialna.